

Polnische Literatur. Annäherungen (Polnische Akademie der Wissenschaften, Krakauer Abteilung, Hrsg. von Waclaw Walecki.¹ Übers. von Marlis Lami und Jolanta Krzysztoforska-Doschek, Oldenburg 1999, 273 s.

Recenzované dílo se pokouší podat dějiny polské literatury od počátků až do dneška dvojným způsobem: jednak v obecném nárysu a jednak v samostatných skicách věnovaných určitým problémům. V jednotlivých oddílech se jejich autoři věnují vždycky určité literární epoše, kterou pak (spíše informativně) představují.

Na svazku se autorsky podíleli Roman Mazurkiewicz (středověk), Waclaw Walecki (renesance), Andrzej Borowski (baroko), Grażyna Królikiewicz (osvícenství a romantismus), Zbigniew Przybyła (pozitivismus), Magdalena Popiel (tzv. Mladé Polsko), Aleksander Fiut (meziválečné období) a Krzysztof Koehler (současná literatura). Jednotlivé kapitoly seznamují čtenáře s historickými podmínkami, objasňují specifické jevy a nosné tendence příslušného období a pojednávají o nejvýznamnějších dílech a autorech. Částečně je zmiňována i nejnovější odborná literatura k danému tématu.

Akcentovány jsou vždy ty aspekty, které jednotlivá období nejlépe charakterizují. Tak například v kapitole o osvícenství je věnována větší pozornost společenským a kulturním institucím, zatímco v oddíle věnovaném romantismu se jeho autor zabývá spíše jednotlivými osobnostmi. A část pojednávající o středověku zdůrazňuje fakt, že veškeré tehdejší procesy náleží spíše vývoji kultury obecně nežli literatuře samotné. Vyzdvihována je i skutečnost, že polská literatura vždycky plnila i jiné než čistě „literární“ poslání. Velmi výrazně na sebe brala také politickou funkci a představitel poetického jazyka – básník – se stával i představitel a symbolem života politického. Jedním z aspektů pro zkoumání epochy romantismu a období následujících je pak skutečnost, že kvůli politickému osudu země vznikala velká část literatury v exilu.

V rámci celkového přehledu by byla na místě podrobnější a přesnější analýza 20. století. Například době mezi lety 1939 a 1945 označované jako „válečná noc“ je věnována pouze jedna strana na konci kapitoly o meziválečném období. Při pohledu do rejstříku osob zjišťujeme, že chybí zmínka např. o Hanně Krallové (1937), Marii Nurrowské (1944) či Andrzej Szypiorském (1944) – tedy autorech, kteří jsou velmi dobře známi v zahraničí a kteří byli vyznamenáni významnými zahraničními cenami. Stranou zůstaly i mladé talenty jako Manuela Gretkowska, Izabela Filipiak nebo Natasa Goerke.² V německém prostředí je tato epocha v celé své různorodosti výborně představena v sedmidílném opusu *Panorama der polnischen Literatur des 20. Jahrhunderts*,³ který vyšel v polovině 90. let a je dodnes základním encyklopedickým dílem v této oblasti.

Chybí bohužel poznámkový aparát, ve většině případů také krátké resumé k jednotlivým kapitolám a zvláště pak shrnující závěr. Velmi přínosná by byla i bibliografie

¹ Vydavatel Waclaw Walecki je profesorem polské literatury na krakovské Jagellonské univerzitě. Autoři jednotlivých částí jsou rovněž pracovníky krakovské polonistiky.

² Mimořádně pro srovnání – všechna uvedená jména obsahuje český *Slovník polských spisovatelů* (Libri: Praha 2000, red. L. Stěpán).

³ Vyšlo v nakl. Amman v Zurichu, autorem je Karl Dedecius a pracovníci Německo-polského institutu v Darmstadtu.

s dalšími odkazy. Knize by ovšem nebyly uškodily korektury rodilého mluvčího, neboť v pravopise, gramatice i dělení slov jsou zde patrné nedostatky.

Ocenit naopak musíme přehlednou časovou tabulku na konci svazku, která ve zkratce seznamuje čtenáře s klíčovými událostmi polských dějin, polské literatury a kultury i obecnými kulturními dějinami od doby vrcholného středověku.

Obecně ovšem můžeme říci, že kniha je užitečným, fundovaným a originálním kompendiem pro německého čtenáře zajímajícího se o literární dějiny. Jeho nejpočetnější čtenářskou obec budou tvořit patrně studenti a zájemci o polskou problematiku, které může (a asi i má) toto dílo podnítit k četbě primárních textů. A jak sami autoři zmiňují v předmluvě, pro veřejnost vědeckou pak bude toto obecně čtivé dílo zřejmě přínosem menším.

Siegfried Ulbrecht

Hrst nových rusistických studií

Литературное наследство. Неизданный Лесков. Книга вторая. Ответственные редакторы К. П. Богаевская, О. Э. Майорова, Л. М. Розенблюм. ИМЛИ РАН, „Наследие“, Москва 2000.

Russian Postmodernism. New Perspectives on Post-Soviet Culture. Mikhail Epstein, Alexander Genis and Slobodanka Vladiv-Glover. Translated and edited by Slobodanka Vladiv-Glover. Berghahn Books. New York – Oxford 1999.

Amory Burchard: Klubs der russischen Dichter in Berlin 1920-1941. Institutionen des literarischen Lebens im Exil. Arbeiten und Texte zur Slavistik 69. Herausgegeben von Wolfgang Kasack. Verlag Otto Sagner, München 2001.

Kolchinsky, I.: The Revival of the Russian Literary Avant-Garde. The Thaw Generation and Beyond. Slavistische Beiträge. Herausgegeben von Peter Rahder. Verlag Otto Sagner, München 2001.

Блюм, А. В.: Советская цензура в эпоху тотального террора (1929-1953). Академический проект, С.-Петербург 2000.

Po první knize věnované N. S. Leskovovi (1995) s úvodní statí D. S. Lichačova, s partií o genezi některých Leskovových děl (*Божедомы, Очарованный странник, Захудалый род, Чортovy куклы, Повесть о богоугодном дьяволе, Скомоорох Памфалон*) a kapitolách o neuskutečněných záměrech a náčrtech, mj. *Повесть о безголовой Наяде. Из воспоминаний сумасшедшего художника, Соколий перелет – Фрагменты незавершенного романа о „человеке без направления“*, a dalších drobnějších prózách včetně apokryfů, a dále o reálných základech syžetů a postav (Artur Benni), obsahuje druhá kniha korespondenci o L. Tolstém, studie o neznámých Leskovových pracích a o jeho spolupráci s časopisy *Новое время* (1876-1880), *Петербургская газета* (1879-1895), *Русская жизнь* (1894) a podnětné materiály k biografii (dětství, Kyjev, vzpomínky N. M. Bubnova, Leskov a rodina Tolstých), stejně jako vynikající přehledy o recepci Leskova v Anglii a USA (W. B. Edgerton), v Itálii (Danilo Cavaion)